

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๖

วันที่ ๒๓ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ส่งคำโต้แย้งของจำเลย ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๒๑๐/๒๕๖๕ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๕๐๔/๒๕๖๕ ของศาลจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พนักงานอัยการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดนครสวรรค์ฐานความผิดพรากรผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล เพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๙ จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจังหวัดนครสวรรค์พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๙ วรรคหนึ่ง ให้ลงโทษจำคุกจำเลย ๒ ปี จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี พิเคราะห์รายงานการสืบเสาะและพินิจจำเลยของพนักงานคุมประพฤติแล้ว แม้ว่าจำเลยจะบรรเทาผลร้ายแห่งการกระทำผิดโดยชำระเงินให้ผู้เสียหายจนผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความแล้วก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนในความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีน โดยไม่ได้รับอนุญาตและฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ย ๓๐๗/๒๕๖๓ ของศาลจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน กรณีจึงไม่อาจรอการลงโทษจำคุกให้จำเลยได้ จำเลยยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ รอการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ จำเลยโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ เนื่องจากประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษ แต่รอกการลงโทษ โดยกำหนดกฎเกณฑ์ที่ศาลหรือผู้พิพากษาจำต้องพิจารณาเสียก่อนถ้าปรากฏว่าผู้นั้น (๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ (๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ (๓) เคยรับโทษ จำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลัง เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ จึงจะสามารถใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษในคดีได้ แต่ถ้าไม่ผ่านกฎเกณฑ์ตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ศาลก็ไม่อาจ กำหนดมาตรการได้ บทบัญญัตินี้จึงมีเนื้อหาจำกัดการใช้ดุลพินิจในการใช้และการตีความของศาล หรือผู้พิพากษา โดยห้ามตีความเป็นอื่นต้องพิพากษาจำคุกจำเลยเท่านั้น และในส่วนที่บัญญัติว่าไม่เคยรับโทษ จำคุกมาก่อนนั้น แม้จะเป็นโทษจำคุกที่เกิดจากการกระทำความผิดเพราะเหตุจำเป็น หรือเพราะเป็นการป้องกัน ภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงของตนเองหรือผู้อื่น ก็ไม่อาจได้รับความเมตตาให้ปรับปรุงตัวเป็นพลเมืองดี ในโทษครั้งหลังได้ จำเลยเห็นว่าการใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษควรสอดคล้อง กับหลักนิติธรรมซึ่งต้องคำนึงถึงเงื่อนไขตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (ที่ถูกคือ วรรคหนึ่ง ตอนท้าย)^๑ กล่าวคือ ควรคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายาม บรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานี เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด อันเป็นเหตุปัจจุบันในการนำมาประกอบการบังคับใช้กฎหมาย หาใช่ต้องนำความผิดในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งไม่อาจแก้ไขได้มาเป็นเงื่อนไขประการแรกในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรอกการลงโทษผู้กระทำความผิด บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เกินสมควรแก่เหตุ กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ เห็นว่า จำเลยโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ ซึ่งศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว บังคับแก่คดี และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้ง ดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่ได้แย้ง ว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น

^๑ ความเดิมในมาตรา ๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

เห็นว่า มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

ประมวลกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ในการควบคุมพฤติกรรมบุคคลในสังคม รักษาความสงบสุขของสมาชิกในสังคม กำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้เป็นความผิดและกำหนดโทษทางอาญา เพื่อให้รัฐใช้เป็นเครื่องมือป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยโทษตามประมวลกฎหมายอาญาจะมีความแตกต่างกันตามสภาพความผิดและความร้ายแรงแห่งการกระทำ การลงโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำนั้น ต้องอาศัยข้อเท็จจริงแห่งคดีมาประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาล ทั้งนี้ การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษเพื่อบังคับให้ผู้กระทำความผิดรับผลจากการกระทำความผิด รัฐอาจใช้มาตรการอื่นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยเลี่ยงการจำคุกมาใช้บทลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำที่หลงผิดโดยไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดติดนิสัย เช่น การรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่ควรถูกส่งเข้ารับโทษจำคุกในเรือนจำหรือทัณฑสถานโดยเฉพาะในกรณีที่มีการกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ โดยมีการวางเงื่อนไขที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกที่ไม่ร้ายแรงหรือมิใช่ผู้กระทำผิดติดนิสัยได้รับโอกาสในการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษ เนื่องจากในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญามีหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อแก้ไขให้ผู้นั้นสามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดี ดังนั้น นอกจากกฎหมายอาญาจะได้วางบทกำหนดโทษที่ผู้กระทำความผิดควรจะได้รับที่ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพความผิดแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจไม่พิพากษา

ลงโทษจำคุก แต่ใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษ หรือใช้มาตรการอื่นที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองประพฤติผู้กระทำความผิดได้ด้วย

ด้วยหลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดครั้งแรกหรือผู้กระทำความผิดอันเกิดจากความพลั้งพลาดซึ่งผู้กระทำไม่สมควรได้รับการลงโทษจำคุก หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดแม้กระทำด้วยความจงใจหากแต่เป็นการกำหนดโทษจำคุกระยะสั้น ซึ่งหากปล่อยให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องรับโทษอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลนั้นมากกว่า เพราะการลงโทษจำคุกระยะสั้นไม่อาจปรับปรุงแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวได้โดยสมบูรณ์ในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานนั้น โดยหากศาลพิจารณาเห็นว่ากรณีเข้าเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง (๑) - (๓) แล้ว ศาลย่อมใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดได้โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงแวดล้อมตัวผู้กระทำความผิดในตอนท้ายของมาตรา ๕๖ กล่าวคือ ควรคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึก ความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานี อันเป็นไปตามหลักการกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและตัวบุคคลผู้กระทำความผิด (Individualization of punishment)

เกี่ยวกับประเด็นข้อโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เนื่องจากวางเงื่อนไขจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษ โดยห้ามศาลใช้มาตรการอื่น แต่ต้องพิพากษาจำคุกจำเลยเท่านั้น อันทำให้บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น การพิจารณาข้อโต้แย้งดังกล่าวจึงต้องพิจารณาว่าการบัญญัติหลักการให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ว่าเป็นการจำกัดโอกาสของบุคคลที่จะได้รับการยกเว้นการลงโทษจำคุกด้วยเงื่อนไขที่ปราศจากเหตุผลอันควรหรือเป็นการกำหนดเงื่อนไขที่ไม่ได้สัดส่วนหรือไม่

เห็นว่า การบัญญัติมาตรการเลี้ยงการพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ บัญญัติให้ศาลพิจารณาภายใต้กรอบเบื้องต้น คือ (๑) ศาลจะใช้ดุลพินิจในกรณีตามบทบัญญัตินี้ได้ต้องเป็นการกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือลงโทษปรับ (๒) พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดในอดีตว่าเคยกระทำความผิด หรือเคยต้องโทษจำคุกหรือไม่

หากจำเลยเคยกระทำความผิดแต่เป็นความผิดเล็กน้อย ไม่ว่าจะเป็ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเคยรับโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุก มาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีกโดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลอาจพิจารณาพฤติการณ์แวดล้อมตัวจำเลยแล้วพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็โทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสจำเลยกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ ศาลพิพากษา โดยอาจมีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นได้ตามความในวรรคสอง หรือวรรคสามของมาตรา ๕๖ ด้วยก็ได้^๒

เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เป็นบทบัญญัติที่รองรับแนวความคิดและหลักการ พื้นฐานในทางกฎหมายอาญาที่มุ่งการแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ หรือแก้แค้นตัวผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory) ซึ่งมีแนวคิดเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้ปรับตัวเป็นคนดี จึงมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้น โดยหลักการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีหลักการ สำคัญประการหนึ่งคือ ใช้วิธีอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น เพราะการลงโทษจำคุกระยะสั้นไม่ทำให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยวิธีการอย่างอื่นที่สามารถนำมาใช้แทนการลงโทษ จำคุกระยะสั้น เช่น รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษซึ่งตามหลักการดังกล่าว เป็นการสนับสนุนให้ศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีดุลพินิจในการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษ จำคุกซึ่งเห็นว่ากระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างรุนแรง และอาจไม่ใช่ทางออกสำหรับการแก้ไข พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม หลักการดังกล่าวเป็นแต่เพียงการวางกรอบ เพื่อให้เกิดสมดุลในการใช้มาตรการที่เหมาะสมกับการแก้ไขตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งองค์กรในกระบวนการ

^๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลัง เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

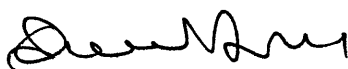
และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่น อันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็โทษจำคุก หรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้”

ยุติธรรมโดยเฉพาะศาลจะต้องใช้ดุลพินิจในการปรับใช้กฎหมายให้เหมาะสม โดยมีหลักเกณฑ์ของกฎหมายเป็นเครื่องช่วยวางกรอบที่เหมาะสม อันจะทำให้ศาลมีมาตรฐานในการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษได้อย่างมีเหตุผลอันควร ทั้งนี้ นอกเหนือจากมาตรการทั่วไปเพื่อเลี่ยงการใช้โทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แล้ว กฎหมายก็ยังเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจไม่ใช้โทษจำคุกแก่จำเลยที่กระทำความผิดในกรณีให้เห็นสมควรได้อีก เช่น ความผิดที่กฎหมายระวางโทษจำคุกหรือปรับ ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวได้โดยไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๕๖ จึงเห็นว่าเงื่อนไขตามบทบัญญัติมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงช่องทางหนึ่งที่กฎหมายเปิดเป็นหลักการทั่วไปให้ศาลใช้ดุลพินิจระงับการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษ โดยมีการวางกรอบการใช้ดุลพินิจให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการกระทำความผิด ประวัติการรับโทษจำคุกที่ผ่านมา ประกอบการพิจารณาพฤติการณ์แวดล้อมตัวผู้กระทำความผิดเพื่อให้ศาลได้พิจารณาอย่างถ่องแท้ว่าสมควรให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดที่จะไม่ต้องรับโทษจำคุกสำหรับการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ กรอบการพิจารณาที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ บัญญัติไว้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งหมายให้มีการแก้ไขตัวบุคคลผู้กระทำความผิดที่ไม่เน้นการใช้โทษจำคุก บทบัญญัติในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๖ จึงมิได้วางหลักการที่ขัดแย้งกันเองแต่ประการใด

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่วางหลักเกณฑ์ให้ศาลใช้ดุลพินิจไม่พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยที่กระทำความผิด แต่ใช้มาตรการระงับการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษแทน และเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ตลอดจนแนวทางในการพิจารณาของศาลตามบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว เห็นว่ามีเหตุผลสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักการแก้ไขตัวบุคคลผู้กระทำความผิด เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นหลักเกณฑ์ที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ